

ZAHRAJME SI INTERVALY (ANEB ROZCVIČKA PRO HLAVU, RUCE A DUŠI)

Štěpánka Hrubecká

(pokračování z minulého čísla)

Kvintový doprovod použijeme i v písni Šel tudy. Buď žák hraje střídavě kvintu v levé a pravé ruce a do toho si zpívá melodii, nebo sám zahraje melodii v pravé a kvintu v levé ruce. Obtížnější varianta: melodie v levé, kvintový doprovod v pravé.

Dále používám ke zpevnění kvinty písňě v rozsahu tohoto intervalu. Například Sedí liška pod dubem, Ovcáci, čtveráci, Na naší zahradě...

Nakonec krásné cvičení s přenášením „duté“ kvinty a postupně od vrchního tónu přibírané sestupné v. 2, m. 3, č. 4 s návratem k samotné kvintě. Pokud žák přenáší pouze kvintu, jeho ruka je lehká, je-li interval vyplněn dalším tónem, už nezní tak prázdně.

Malá sexta

Smutný koloušek

Ke kvintě přidáváme půltón směrem nahoru, zkoušíme od všech tónů. Z tohoto motivku si zahrajeme skladbičku.

Velká sexta

Máma laň

V předchozím příkladu si všimneme, jak se vše změnilo v chvíli, kdy je na dosah máma laň. To, co vypadalo tak smutně kvůli tesklivému půltónu přidanému ke kvintě, se rozjasní, když se ke kvintě přidá celý tón.

Malá septima

Žabka, opička Či-či

U malé septimy začínám jednou z našich nejhezčích písni Chovejte mne, má matičko. Zahrají začátek. Mluví o tomto intervalu. Nenechá nás klidnými, přesto ke klidu směřuje (jako součást dominantního septakordu). Dále malou septimu přirovnávám ke krásné žabce se zlatou korunkou na hlavě, která umí daleko doskočit. Žák po mně vše zopakuje.

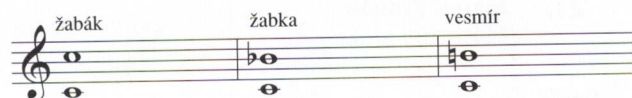
Velká septima

Vlk

Představuje pro děti strach z neznámého. Představu vlka nahrazuji abstraktnějším vesmírem, měsícem, hvězdami, nekonečnem... To dětem už nenahání strach, spíše touhu tomu všemu porozumět.

Rozlišujeme – žabka (malá septima), která skáče skoro dokonale jako žabák (čistá oktáva). Velká septima to je večerní obloha, hvězdy, měsíc a touha žabky a žabáka doskočit do neznáma... Není od věci, že vlci i psi, nevím proč, občas vyjí v noci na měsíc.

Víme tedy, že žabák je dokonalý – slyšíme čistou oktávu. Žabka je o celý tón níž (malá septima), vesmír je mezi nimi (velká septima). Velkou septimou můžeme vyjádřit pocit, že se nám něco nepovedlo nebo máme zlost.

Oktáva

Žirafa

Je z intervalů nejvyšší, krásná, vznešená. Mohutná v hloubkách, štíhlá ve výškách, čistá. Zahrají několik oktáv spojených pedálem. Mám pocit šířky. S dítětem si ji znázorníme roztažením paží. Zvolím například tón g². Dítě ví, že jde o tón g, nezná však oktávu. Má zavřené oči, aby se neřivotalo zrakem, nýbrž sluchem. Po zaznění tónu samo najde g². Dva klavíry v učebně jsou v tomto případě výhodou.

Práce se staršími žáky

Uvádím pouze několik příkladů, které mají posloužit ke zběžné představě, co dělám pro to, aby starší žáci nehráli vlně a bez prožitku.

Malá sekunda

Interval malé sekundy – jeho charakter může být opatrný, nerozhodný, například v Invenci č. 6 E dur J. S. Bacha (nejisté kroky: „mám jít?“ – m. 2, můžu – v. 2, dokonce se můžu i proběhnout – jako melodický střídavý tón).

Žertovný charakter : Slovanský tanec č. 4 F dur, virtuózní – B. Smetana: Furiant. Nežný v harmoniích Čajkovského (Snění).

Hraji píseň Tatičku starej náš a ptám se: „Ve kterém hlase jsou schované púltóny?“ Hraji další skladby tak, aby se chromatické sledy objevily v různých hlasech a dítě mohlo určit jejich polohu.

Velká a malá tercie

Vzpomeneme si na začátek 5. symfonie L. v. Beethovena. Na klavíru zahrají téma, porovnáme rozdíl mezi velkou a malou tercií. První velká tercie má sílu a vůli se prosadit, druhá tercie působí dojmem obavy, úzkosti. S oběma Beethoven pracuje – rozvíjí je. Má je jako dvě myšlenky, které spolu zápasí.

Malá tercie a zmenšený septakord

Hraji 1. větu 5. symfonie L. van Beethovena. Hledáme, kde je umístěn zmenšený septakord. Dále hraji zmenšené septakordy s jejich rozvedením do dominantního septakordu v Beethovenově klavírním koncertu č. 1.

Čistá oktáva

V Knižce pro Annu Magdalenu Bachovou je několik krásných menuetů. Aby žák zahrál bez potíží sestupnou oktávu v partu levé ruky, napovídám: „To máš, jako by ti maminka řekla a – no. S určitou grácií a lehkostí.“ Nestane se pak, že se žák zasekne a nejistě hledá, kam vlastně tu ruku má dát. Ví to přesně ve své hlavě a ví, za jakou představou má při cvičení jít.

Hry

a) Hra s kostkami

Abychom mohli procvičovat alespoň většinu intervalů, potřebujeme dvě dřevěné nebo papírové kostky. Na jednu kostku nalepíme intervaly-obrázky převážně velké a malé, na druhou intervaly čisté s jedním intervalem velkým a malým.

První kostka: m. 2 (myška), v. 2 (krtek), m. 3 (smutný králíček), v. 3 (veselý zajíc), m. 6 (koloušek), v. 6 (laň).

Druhá kostka: č. 1 (ptáček, kapičky), č. 4 (vrána), č. 5 (pampeliška), m. 7 (žabka), v. 7 (vesmír), č. 8 (žirafa, žabák).

Můžeme hrát jako Člověče, nezlob se, figurky posouváme po předkreslené, zvětšené a třeba zatočené klaviatuře.

b) Třídění intervalů

Mám napsané intervaly ve všech možných tóninách. Například čistou kvartu d-g, dis-gis, des-ges. Občas starším žákům některé intervaly smíchám, například malé a velké tercie, a oni mají za úkol je roztrdit. Mohou tak využít čas, kdy čekají na začátek hodiny apod.

c) Doškálné intervaly

Dám za úkol zařadit intervaly do té které tóniny... Kde by mohl být interval velké tercie d-fis? (v D dur, h moll, G dur...). To vede žáka k uvědomování si stupňů (základních harmonických funkcí) v tónině, např. f-b=T-S v F dur, D-T v B dur apod.

Závěr

Je dobré, když učitel může žákovi napovědět názvem intervalu. Vybaví se mu sluchová představa a pocit v ruce i těle. Nejde o to učit kvartu hrát prvním a čtvrtým prstem, ale o to, aby ji žák dobře slyšel. Pak se v melodické podobě může zahrát jakýmkoli prstem. Třeba cvičně maličkem. Samozřejmě prstoklad ustálíme, ale není jen prstokladem, když žák hraje zpěvně, bez zbytečné námahy a jeho hra zaujme. On se poslouchá. A pokud právě tohle je pedagogickým cílem, jistě si poradí s každou individualitou a jeho práce bude dělat radost jak jemu samému, tak jeho žákům.

Literatura

- Janžurová, Z.; Borová, M.: Klavírní školička pro děti 4-7 leté, Panton
- Janžurová, Z., Borová, M.: Nová klavírní škola, 1. díl, Panton
- Brnam, Edna-Mae: A dozen a day by, The Willis Music Co.
- Judovina-Galperina, Taťána Borisova: U klavíru bez slz aneb Jsem pedagog dětí, LYNX

